

FRANK BRUNI

NU CONTEAZĂ
UNDE INTRI,
CONTEAZĂ CUM IEȘI

*Un antidot împotriva
nebuliei admiterii la universitate*

Traducere din limba engleză
de Dana Dobre

 ACT și Politon

2020

CUPRINS

INTRODUCERE	9
UNU. <i>Școlile fără glorie</i>	25
DOI. <i>Aruncarea la țintă</i>	51
TREI. <i>Obsedații de la poartă</i>	73
PATRU. <i>Clasamente și nedreptăți</i>	99
CINCI. <i>Dincolo de zona de confort</i>	121
ȘASE. <i>De la Tempe la Waterloo</i>	139
ȘAPTE. <i>Un avantaj de elită?</i>	163
OPT. <i>Sufocat de iederă</i>	187
NOUĂ. <i>Smerit, flămând și înfloritor</i>	209
ZECE. <i>Pasiune, nu formulă</i>	231
EPILOG	245
MULȚUMIRI	251

UNU

ȘCOLILE FĂRĂ GLORIE

Soția mea își dorea foarte mult să meargă la Universitatea din Virginia, dar nu a intrat. Eu îmi doream foarte mult să merg la Georgetown, dar nu am intrat. Așa că am ajuns amândoi la Delaware. Era un loc în care am simțit cu toții că, dacă muncim din greu, s-ar putea să ne meargă bine. Nu am simțit niciodată că școala nu avea să îmi ofere mijloacele pentru a avea succes.

– Chris Christie, guvernator al statului New Jersey și absolvent al Universității din Delaware, în 1984

Există părerea larg răspândită, exprimată sau nu, că drumul spre bogăție este netezit de universitățile din Ivy League și că frâiele puterii sunt ținute de cei care au purtat roșul aprins de la Harvard, albastrul de la Yale și portocaliul de la Princeton, nu numai pe piept, ci și în suflet.

Pe cei din topul Fortune 500 nu i-a anunțat nimeni.

Sunt corporațiile americane cu cele mai mari încasări. Lista este revizuită în fiecare an. Acum, când scriu acest paragraf, în vara anului 2014, primele zece sunt, în ordine, Wal-Mart, Exxon Mobil, Chevron, Berkshire Hathaway, Apple, Phillips 66, General Motors, Ford Motor, General

Electric și Valero Energy. Și iată lista, în aceeași ordine, a școlilor de unde directorii lor executivi și-au luat diploma *undergraduate*: Universitatea din Arkansas; Universitatea din Texas; Universitatea din California, Davis; Universitatea din Nebraska; Auburn; Texas A&M; Institutul General Motors (numit acum Universitatea Kettering); Universitatea din Kansas; Colegiul Dartmouth și Universitatea din Missouri, din St. Louis. Nu apare decât o școală din Ivy League.

Directorul executiv al Wal-Mart, Doug McMillon, a terminat Universitatea din Arkansas și și-a luat masterul în administrarea afacerilor la Universitatea din Tulsa. În mod asemănător, Joe Gorder, directorul executiv al Valero, nu s-a oprit la diploma *undergraduate* de la Universitatea din Missouri din St. Louis, și a obținut un MBA în administrarea afacerilor de la Universitatea Our Lady of the Lake.

Dacă mă uit un pic mai departe pe lista Fortune 500 a directorilor executivi și îi iau pe primii 30, zăresc Universitatea din Central Oklahoma, Universitatea din Pittsburgh, Universitatea din Minnesota, Fordham și Universitatea de Stat din Pennsylvania, alături de Cornell, Princeton, Brown, Northwestern și Tufts. Este un amestec extrem de divers, care reflectă nenumăratele trasee către un post mult dorit.

Dintre directorii executivi de origine americană ai primelor o sută de corporații de pe listă, cam 30 au mers la colegii din Ivy League sau la cele aproximativ 12 școli, cum ar fi MIT sau Bowdoin, cu metode de admitere la fel de drastice. Câțiva și-au luat diploma *undergraduate* la școlile de stat extrem de apreciate în general: Universitatea din Texas, de exemplu, și Universitatea din Michigan. Dar în jur de 40 dintre ei au mers la școli de stat cu mult mai puțină

faimă, cel puțin după părerea multor elevi de liceu care vor să își continue studiile și a părinților lor; nu și-au terminat niciodată școala; sau au studiat în afara Statelor Unite. Ceilalți 25% au mers la diferite colegii private selective sau mai puțin selective și la școli de nișă sau cu un caracter religios fățiș.

Cu alte cuvinte, nu există un tipar. Niciunul. Dar în foarte multe dintre discuțiile noastre despre succes și în foarte multe portrete pe care noi, cei din mass-media, le facem indivizilor realizați, ne încăpățânăm să găsim unul. Și mergem adesea pe mâna a ceea ce este evident, echivalând realizările de mai târziu din viață cu timpul petrecut într-o enclavă exclusivistă. Este o poveste mai simplă decât să spunem că orice este posibil. Este o mitologie cu mai multă greutate: avem cavalerii strălucitori ai mesei rotunde, aleși de tineri și înzestrați cu noroc pe vecie, și apoi îi avem pe vasalii care se descurcă cum pot de cealaltă parte a șanțului cu apă.

Este reprezentativă discuția despre locuitorii favorizați de soartă de la adresa 1600 Pennsylvania Avenue*. În ultimii ani am auzit de nenumărate ori că școlile de elită controlează Casa Albă, pentru că ultimii patru președinți sunt înveșmântați în culorile Ivy League. Barack Obama și-a luat diploma *undergraduate* la Columbia, iar diploma în Drept la Harvard. George W. Bush a mers de la Yale la Școala de Afaceri Harvard. Bill Clinton: Georgetown și apoi a făcut dreptul la Yale. George H.W. Bush este licențiat la Yale.

---

* Adresa Casei Albe. (n.tr.)

Dar acesta este doar un fragment din întreaga poveste, a cărei morală nu o reprezintă magia care a avut loc în momentul în care acești bărbați au fost acceptați de cele mai exclusiviste cluburi din învățământul superior. Inițial, Obama nu a *început* colegiul în Ivy League. Imediat după liceu a mers la Colegiul Occidental din Los Angeles. Columbia a urmat mai târziu, printr-un transfer, dovedind că selecția inițială nu este definitivă.

Cât despre cei doi Bush, amândoi au intrat la Yale pentru că mai învățaseră acolo și alți membri ai familiei. Prescott Bush, senator al Statelor Unite, studiasse acolo înaintea lor, pavând drumul pentru fiu și nepot. Pentru cei doi George, să intre la Yale nu a fost atât un simbol al aprobării și o trambulină către măreție, cât un fapt inevitabil, iar traiectoria vieții celor doi a avut probabil mai mult de-a face cu descendența lor – cu legături ce nu țineau de Yale în sine – și nu cu ceva care i-a încântat pe cei din comisia de admitere de la Yale sau cu ceva ce au prins în sălile de curs din campusul din New Haven. Nu spun asta ca pe o insultă și nici nu le desconsider talentele. Nu fac decât să descriu cum funcționează lumea.

Dar hai să privim dincolo de cei doi Bush, Clinton și Obama. Hai să extindem cercul greilor din politică, mergând în trecut mai îndepărtat. Ronald Reagan? A urmat Colegiul Eureka, o școală mică din Illinois care, în 2014, era clasată doar pe locul 31 între „colegiile regionale (Midwest)” în nefastul studiu *U.S. News & World Report*. Jimmy Carter? S-a mutat de mai multe ori în anii de colegiu, ajungând nu doar la Academia Navală a Statelor Unite, ci și la Colegiul

Georgia Southwestern și la Georgia Tech. Richard Nixon și-a luat licența la Colegiul Whittier din sudul Californiei. Lyndon Baines Johnson la Colegiul Pedagogic Southwest Texas.

Și dacă îi luăm în considerare pe contracandidații lor și pe politicienii care nu au ajuns la Casa Albă, dar au fost nominalizați pentru alegerile prezidențiale din partea partidului lor, multitudinea de colegii este la fel de diversă. Vicepreședintele Joe Biden a mers la Universitatea din Delaware (și apoi la Drept, la Universitatea Syracuse). Paul Ryan, candidatul republican pentru funcția de vicepreședinte din 2012, a studiat la Universitatea Miami din Ohio. John Edwards, candidatul democrat pentru funcția de vicepreședinte din 2004, și-a luat diploma *undergraduate* de la Universitatea de Stat din Carolina de Nord și diploma în Drept de la Universitatea din Carolina de Nord din Chapel Hill.

Ezit să vorbesc despre educația lui Dan Quayle, vicepreședintele țării din 1989 și până în 1993, dat fiind că a devenit cunoscut în mare măsură din cauza faptului că nu a știut cum se scrie cuvântul *potato* (cartof). (I-a mai pus o vocală, agățându-i un *e* la sfârșit.) Dar nu s-a aflat decât la *un pas* de fotoliul prezidențial și a ajuns aproape de această poziție în stat trecând pe la Universitatea DePauw din Indiana și pe la școala de Drept de la Universitatea Indiana. Educația lui Biden la Delaware, a lui Edwards la Carolina de Nord, a lui Quayle la Indiana și a lui Carter la Georgia ne clarifică ceva important: dacă o persoană își face o carieră legată strâns de o anumită zonă geografică, o școală din acea zonă poate fi mai relevantă și mai utilă decât o instituție selectă din altă parte. Iar Biden, Edwards, Quayle și

Carter și-au făcut cu toții o asemenea carieră. Primii trei au câștigat alegeri pentru Senatul SUA în statele în care au studiat. Treapta care l-a catapultat pe Carter către Casa Albă a fost postul de guvernator din Atlanta.

Dintre cei 100 de bărbați și femei aflați în Senatul Statelor Unite la mijlocul anului 2014, mai puțin de 30 și-au luat diploma la colegii din Ivy League sau la cele din cercul un pic mai larg al școlilor considerate în general de valoare asemănătoare acestora. Aproape 50 dintre ei au mers la colegii de stat și private situate cu mult sub primele 25 de locuri din clasamentele convenționale, cărora atât de mulți americani le acordă o mare importanță. Și imaginea este asemănătoare și în cazul celor 50 de guvernatori din aceeași perioadă. Un sfert dintre ei au mers la cele mai selecte școli private și de stat. Aproape la fel de mulți au mers la colegii private, care nu le dau palpatății candidaților, și peste o treime au mers la școli de stat care nu sunt extraordinar de selective.

Nikki Haley, senator republican de Carolina de Sud, se află în ultimul grup menționat. Atunci când a preluat funcția, în ianuarie 2011, nu avea decât 38 de ani, ca să nu mai pomenim de faptul că e femeie, făcea parte dintr-o minoritate etnică (are origini indiene) și era la conducerea unui stat sudic conservator. Diploma ei de colegiu este de la Universitatea Clemson, al cărei renume în Carolina de Sud depășește cu mult reputația ei națională și reprezintă un exemplu pentru politicienii a căror educație superioară le adâncește rădăcinile – și dreptul de a conduce – în statele pe care ajung să le conducă sau să le reprezinte. Mi-a spus că, dacă vrei să faci carieră în Carolina de Sud, nu există

emblemă mai bună decât cea de la Clemson. Presupun că o persoană din Alabama ar putea să spună același lucru despre influența locală a Universității Auburn și o persoană din Dallas ar confirma puterea deținută în oraș de Universitatea Metodistă din Sud. Geografia joacă un rol foarte important atunci când punem întrebarea referitoare la care colegiu oferă cea mai bună lansare din punct de vedere profesional.

Haley mi-a spus că, în Carolina de Sud, „dacă te uiți la absolvenții de la Clemson, rețeaua pe care o avem este pur și simplu uimitoare. Înlătură imediat barierele, dă rapid posibilitatea să aibă loc tranzacții care nu ar fi avut loc în mod normal. Dacă vii în Carolina de Sud și ai mers la școală în alt stat, pierzi toată această rețea. Și, în caz că ai candida pentru o poziție, este o mare bilă albă în CV să poți spune că ai mers la una dintre școlile din stat”.

Și mai important, a spus ea, Clemson i-a oferit un început cu totul nou în viață. A crescut într-un orașel din Carolina de Sud, în care aproape nimeni nu avea culoarea pielii familiei ei și nici nu arăta ca ei. Avea nevoie să se simtă mai puțin izolată și să facă cunoștință cu tot felul de arte, sporturi și oameni cu diverse vocații care nu existau în comunitatea ei, dar avea nevoie și de un sentiment al continuității și al familiarității: o tranziție pe care s-o poată gestiona. Clemson, o universitate mare din statul său natal, îndeplinea aceste cerințe. „Eu eram o fată dintr-un oraș de provincie și Clemson avea o atmosferă ca de orașel, dar era destul de mare încât să poți să evoluezi”, a spus ea. A început cu o specializare în management în industria textilă; a trecut la contabilitate; a lucrat suplimentar ca asistent al

unui chiropractician, ca să-și poată plăti studiile; după absolvire, a acceptat o slujbă la o companie care se ocupa de reciclarea deșeurilor, și nu a intrat în politică timp de câțiva ani. Atunci când am vorbit cu ea, cel mai mare dintre cei doi copii ai ei tocmai începuse să se gândească serios la colegii, dar nu la cele din Ivy League sau la Northeast. „La în considerare Clemson”, mi-a spus Haley.

Hai să mai rămânem un pic la politicieni și la politică și să îi analizăm pe cei care, în toamna anului 2014, erau aduși cel mai des în discuție ca fiind potențiali candidați la prezidențialele din 2016. Acest grup include mulți competitori fără diplome *undergraduate* prestigioase. Da, liderul era Hillary Clinton, care și-a luat diploma de licență la Wellesley, după care a mers la Facultatea de Drept de la Yale, acolo unde a luat naștere parteneriatul ei cu Bill. Dar guvernatorul de Maryland, Martin O'Malley, care abia aștepta să o depășească sau să îi ia locul dacă se clătina, a studiat la Universitatea Catolică și apoi și-a luat diploma în Drept la Universitatea din Maryland. Un alt potențial competitor, Elizabeth Warren, senator SUA din Massachusetts, a făcut cândva parte din corpul profesoral de la Harvard, dar a mers la colegiu la Universitatea din Houston și a făcut Dreptul la Rutgers. Guvernatorul New York-ului, Andrew Cuomo, care pândește de pe margine, a studiat la Fordham, apoi a urmat Facultatea de Drept Albany.

De partea republicanilor, guvernatorul statului New Jersey, Chris Christie, a mers la Universitatea din Delaware și apoi și-a luat diploma în Drept la Seton Hall; Jeb Bush la Universitatea din Texas; Rand Paul, senator de Kentucky, la Universitatea Baylor, de unde a plecat înainte de absolvire

pentru a se muta la Medicină, la Duke; Marco Rubio la Universitatea din Florida (*undergraduate*) și apoi la Universitatea din Miami (Drept); și guvernatorul statului Wisconsin, Scott Walker, la Universitatea Marquette, pe care nu a terminat-o. Universitățile din Ivy League erau reprezentate numai de guvernatorul statului Louisiana, Bobby Jindal, care și-a luat diploma la Brown, și de Ted Cruz, senator de Texas, care a mers la Princeton pentru ciclul de studii *undergraduate* și apoi la Harvard, unde a studiat Dreptul.

În majoritatea articolelor despre Cruz se menționează colegiile terminate, așa cum în articolele de la început despre Obama se insistă pe Dreptul făcut la Harvard. În numeroase articole despre Christie e omisă Universitatea din Delaware și Seton Hall. Însă într-un articol din *National Review* care nu le-a omis, autorul a simțit nevoia să le caracterizeze drept „școli respectabile, dar neremarcabile”. Și asta apărea într-un articol măgulitor, care îl lăuda pe guvernatorul de New Jersey ca pe un învingător în „războiul pentru echilibrul fiscal”. Dar autorul nu a menționat că Christie și Biden, care erau pe atunci două dintre figurile proeminente ale peisajului politic național, au mers *amân-doi* la Delaware, și nu și-a pus problema apariției unei noi forțe în rândul școlilor. Mult succes să găsești o revistă, un ziar sau o emisiune de televiziune care a făcut asta.

L-am întrebat pe Christie dacă a remarcat și el o tendință de a menționa originile Ivy League ale unor politicieni și de a omite studiile obișnuite ale altora, și cum i se pare acest lucru.

„Cred că există o părere preconcepută că, dacă oamenii au mers la Princeton, Harvard sau Yale, acesta este un lucru important”, mi-a spus el. „Și că, dacă au mers la Rutgers, la Universitatea din Delaware sau la o școală asemănătoare, atunci e mai puțin important. Este acea părere preconcepută pe care o avem cu toții că în aceste școli se face o educație mai bună.”

„Este interesant”, a adăugat el, „pentru că fiul nostru cel mare merge la Princeton și îmi amintesc că, atunci când a aplicat, m-a întrebat: «Dacă intru, vrei să mă duc acolo?» «Sigur», i-am zis. «Dar tu ai mers la Delaware și ți-a fost foarte bine», a zis el. «Ai dreptate, dar a trebuit să muncesc mult mai mult», i-am spus eu. Asta este diferența. Se presupune că, dacă ai mers la Princeton, ești mai deștept decât un tip obișnuit.”

E o presupunere corectă? „Nu cred”, a spus Christie. „Când ai 15 sau 17 ani, se întâmplă multe lucruri care îți afectează posibilitatea de a intra la o asemenea școală.” Anii terminali de liceu reprezintă doar o perioadă scurtă din viață, cu multe evenimente înaintea lor și cu multe alte evenimente viitoare, multe suferințe și coborâșuri, iar inteligența este doar o parte din ceea ce îți permite, în acea perioadă, să ai acces în anumite locuri.”

Christie, care a absolvit liceul în 1980, a declarat că a aplicat la mai multe școli de stat și private, inclusiv la Georgetown, prima sa opțiune, care l-a respins. S-a dus la Delaware în principal pentru că „mi-au oferit o bursă frumușică”, a spus el. „Familia mea nu era deloc înstărită și asta a contat enorm.